

Socialförsäkringsutskottets betänkande

1978/79:3

med anledning av motion om pensionsgrundande inkomst för frivilligpersonal inom försvaret

Motionen

I motionen 1977/78:1498 av Margaretha af Ugglas (m) och Olle Aulin (m) hemställs att riksdagen beslutar om sådant tillägg till 11 kap. 2 § lagen om allmän försäkring att dagpenning till frivilligpersonal inom totalförsvaret är att anse som inkomst av anställning, i likhet med dagpenning till värnpliktig.

Socialförsäkringsutskottet har inhämtat yttrande från försvarsutskottet över motionen. Ytrandet är fogat som bilaga till detta betänkande.

Gällande bestämmelser

Värnpliktig som fullgör repetitionsutbildning erhåller enligt 7 § värnpliktsförordningen dagpenning. Denna beräknas enligt samma principer som gäller för sjukpenning enligt lagen om allmän försäkring (AFL). Enligt 11 kap. 2 § jämförd med 11 kap. 5 § samma lag är den ATP-grundande. Den utgör också skattepliktig intäkt enligt anvisningspunkt 12 till 32 § kommunalskatte lagen. Dagpenning administreras och utbetalas av de allmänna försäkringskassorna.

Enligt 7 § förordningen om förmåner till frivilligpersonal m. fl., som utfärdats av regeringen den 14 april 1977 i försvarets författningssamling, skall ersättning till frivilligpersonal, som deltar i krigsförbandsövning eller särskild övning inom det obligatoriska tjänstgöringssystemet, utgå med dagpenning som motsvarar hel sjukpenning enligt den allmänna sjukförsäkringen, dvs. samma ersättning som utgår till värnpliktig under repetitionsutbildning. Dagpenningen anses inte som inkomst av förvärvsarbete enligt AFL och beaktas alltså inte vid beräkningen av ATP. Däremot är ersättningen skattepliktig såsom intäkt av tjänst. Dagpenningen till frivilligpersonal administreras och utbetalas av frivilligorganisationerna.

Utskottet

Fr. o. m. den 1 april 1977 gäller nya bestämmelser rörande förmåner till frivilligpersonal inom totalförsvaret. Reglerna innebär bl. a. att frivillig, som genomgår utbildning under krigsförbandsövning eller särskild övning inom värnpliktsutbildningen, erhåller dagpenning med samma belopp som värnpliktig under motsvarande utbildning.

I motsats till vad som gäller ersättning till värnpliktig är dagpenning till frivillig inte ATP-grundande. Däremot utgör den liksom ersättningen till värnpliktig skattepliktig inkomst. Frivilligorganisationerna ombesörjer själva administrationen och utbetalningen av förmånerna.

Motionärerna anser att även dagpenning till medlem i frivillig försvarsorganisation bör grunda rätt till ATP. De begär därför att detta slag av inkomst tas upp bland de betalningar som enligt 11 kap. 2 § AFL skall anses som inkomst av anställning. Gällande ordning är, menar motionärerna, inte rimlig eftersom ersättning till frivilligpersonal liksom till värnpliktiga kompenserar inkomstbortfall. I motionen framhålls dessutom att de kostnader en ändring skulle innebära mer än väl uppvägs av de merkostnader som gällande ordning förorsakar den statliga administrationen.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från försvarsutskottet som uttalat att – även om vissa skäl talar för att man avvaktar ytterligare erfarenheter innan man ändrar den nuvarande regeln – utskottet för sin del inte har något att erinra mot ett beslut som innebär bifall till motionen.

Enligt socialförsäkringsutskottets mening talar onekligen vissa rättviseskäl för att samma regler skall gälla för värnpliktiga och frivilliga i ATP-hänseende.

Som framgår av försvarsutskottets yttrande bygger regeln att dagpenning till frivilligpersonal inte betraktas som inkomst av anställning bl. a. på bedömningen att detta skulle vara en enklare ordning från administrativ synpunkt. Synpunkter har emellertid framkommit som tyder på att en motsatt ordning skulle underlätta administrationen. Utskottet anser med hänsyn till det anförda att det finns anledning att göra en översyn av de berörda bestämmelserna. Detta bör ges regeringen till känna.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av motionen 1977/78:1498 ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 17 oktober 1978

På socialförsäkringsutskottets vägnar
SVEN ASPLING

Närvarande: Sven Aspling (s), Per-Eric Ringaby (m), Arne Magnusson (c), Helge Karlsson (s), Britta Bergström (fp), Maj Pehrsson (c), Eric Marcusson (s), Börje Nilsson (s), Gösta Andersson (c), Ralf Lindström (s), Elis Andersson* (c), Christer Nilsson (s), Lars-Åke Larsson* (s), Yvonne Hedvall (m) och Sven Johansson (c).

Försvarsutskottets yttrande*Bilaga***1978/79: 1 y****över motionen 1977/78:1498 om pensionsgrundande inkomst för frivilligpersonal inom försvaret***Till socialförsäkringsutskottet*

Socialförsäkringsutskottet beslöt den 14 mars 1978 att begära yttrande från försvarsutskottet över motionen 1977/78:1498 om pensionsgrundande inkomst för frivilligpersonal inom försvaret.

Utskottet

Enligt riksdagens beslut (prop. 1975/76:134, FöU 1975/76:37, rskr 1975/76:326) utgår för värnpliktiga m. fl. under repetitionsutbildning dagpenning som fastställs enligt de principer som gäller för sjukpenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Dagpenning administreras och utbetalas av de allmänna försäkringskassorna. Den är enligt lagen (11 kap. 2 §) liksom sjukpenningen att anse som inkomst av anställning och därmed ATP-grundande.

Riksdagen har vidare beslutat (prop. 1976/77:49, FöU 1976/77:8, rskr 1976/77:153) att ersättning till frivilligpersonal som deltar i krigsförbandsövning eller särskild övning inom det obligatoriska tjänstgöringssystemet skall utgå med dagpenning som motsvarar hel sjukpenning enligt den allmänna sjukförsäkringen, dvs. samma ersättning som utgår till värnpliktig under repetitionsutbildning. Dagpenningen till frivilligpersonal administreras och utbetalas av frivilligorganisationerna. Den betraktas inte som inkomst av anställning och beaktas alltså inte heller vid beräkningen av ATP.

I motionen 1977/78:1498 av Margaretha af Ugglas (m) och Olle Aulin (m) yrkas att riksdagen beslutar om tillägg i lagen om allmän försäkring 11 kap. 2 §, så att dagpenning till frivilligpersonal är att anse som inkomst av anställning, i likhet med dagpenningen till värnpliktig. Motionärerna anser det vara orimligt att dagpenningen till frivilligpersonal inte anses vara pensionsgrundande inkomst. Även den ersätter enligt deras mening inkomst av anställning. De framhåller vidare att även uppdragsinkomster över 500 kr. betraktas som ATP-grundande inkomst.

Enligt motionärerna har vid diskussioner med berörda frivilliga försvarsorganisationer, riksskatteverket, försvarets civilförvaltning och överbefälhavaren framkommit synpunkter på de administrativa svårigheter och fördyringar som den gällande avvikelsen medför. Dessutom torde frivilligpersonalen ha svårt att förstå varför den går miste om ATP-poäng under sin tjänstgöring. De kostnader en ändring skulle innebära uppvägs enligt motionärernas mening mer än väl av de merkostnader en särbehandling av

dessa uppgifter medför för den statliga administrationen.

Gällande regel att dagpenning till frivilligpersonal inte betraktas som inkomst av anställning bygger på en bedömning att detta förenklar den administrativa hanteringen. Regeln har hittills tillämpats endast under tämligen kort tid och erfarenheterna av den administrativa belastningen m. m. är enligt vad utskottet har inhämtat inte helt entydiga. Som framgår av motionen hävdas dock från flera håll att motsatt ordning skulle vara enklare att tillämpa och dessutom vore rättvisare för den enskilde.

Även om vissa skäl talar för att avvakta ytterligare erfarenheter innan man ändrar den nuvarande regeln har försvarsutskottet för sin del inte något att erinra mot ett beslut som innebär bifall till motionen.

Stockholm den 29 augusti 1978

På försvarsutskottets vägnar

PER PETERSSON

Närvarande: Per Petersson (m), Erik Glimnér (c), Georg Pettersson (c), Gusti Gustavsson (s), Gudrun Sundström (s), Roland Brännström (s), Åke Gustavsson (s), Ulla Ekelund (c), Evert Hedberg (s), Hans Lindblad (fp), Olle Aulin (m) och Lars Ahlmark (m).